

Pipafigyist

Katonáink emlékére...

„Ne feledd a tért, ahol elestek ők,
a földet se feledd,
bárhon hulltak el ők, fajtánk hű férfiai.”

(Illyés Gyula)

Egy évvel ezelőtt, egy verőfényes, szeles, januári szombaton a Magyar tartalékosok szövetsége és több katonai hagyományörző egyesület által megrendezett Doni hősök emléktúra keretében a II. Magyar Hadseregbe való meghatározó megemlékezés részese volt településünk, Pusztamonostor lakossága. Nem mindenki tudja, hogy a II. Magyar Hadseregnek a Don kanyarban történt katasztrófális szereplése után a második legnagyobb, legjelentősebb fegyverténye az Erdélyi, Tordai csata volt, ami 2500 áldozatot követelt.

Az újjászervezett 2. hadsereg szeptember 5-én megindított támadása már elkésett. A honvédek csak arra voltak képesek, hogy egy hónapon át megakadályozzák a szovjet-román seregek áttörését Magyarország belső területei felé. A Kolozsvár térségében álló, s a támadás súlyát viselő II. hadtestbe a 25. gyalog-, 2. páncc-

los, 7. és 9. tábori póthadosztály, valamint az 1. és 2. hegyi-pót-dandár; a Székelyföldet keletről és délről védő IX. hadtestbe a 27. könnyű-, a 2. tábori póthadosztály és a 9. határavadászdandár, valamint a Székely Határvédelmi Erők csapatai tartoztak. A csata a Kolozsvárhoz közeli Aranyos- és Hesnád völgyében zajlott és a harcoló magyar csapatok tagjai között többen, a Jászság településeiről származó honvédek voltak. A tordaszentlászlói idős emberekben mai is él még az iszonyatos emlék a szeptember és október folyamán zajlott hadiesemények szörnyűségeiről, amit apáról fiúra hagyományoznak Eszerint a csata után napokon keresztül piros volt az Aranyos patak vize, a magyar honvédek véréből és holttestek eltorlaszolták a patakmedret.

Dálnoki Veress Lajos vezérezredes a Magyar Királyi 2. hadsereg parancsnoka így értékelte az eseményeket: „A magyar gyalogság teljesítménye ezekben a harcokban egyedülálló volt, s az is bebizonyosodott, hogy egyetlen nemzet sem támasztott olyan nagy követelményeket csapataival szemben, mint amelyet a magyar és a német hadvezetés a gyengén felszerelt magyar hadseregtől követelt”. Ennek a számunkra is példamutató hazafiságnak, és a környéken elesett ismert és névtelen magyar honvédeknek állítottak 2008. november 2-án emlékoszlopot, a Tordához és Kolozsvárhoz nem messzire található kis településen, Tordaszentlászlón, a Tordai Honvéd Hagyományörző Bizottság, az RMDSZ, a település önkormányzata, civil szervezetei és a lakosság összefogásával.

Mi, a Hadtörténeti Intézet Levéltára által a II. Világháború hősi halottairól kiadott „Béke poraikra” című könyv segítségével jutottunk Tordaszentlászlóra, miután a könyv adatai szerint itt esett el 1944. szeptember 29-én a jászfényszarui származású, Bognár Alajos honvéd is. Egy Erdélyi kirándulás alkalmával, véletlenül vitt az utunk keresztül a településen, ahol a Polgármesteri Hivatalban készségesen irányítottak Boldizsár Zeyk Imréhez, aki hivatását tekintve nyugalmazott tanár, a helyi RMDSZ vezetője, és személyesen is átélte az itt történt hadieseményeket. A háború befejezése óta igaz magyar emberként küzd azért, hogy az itt elhunyt hősök, méltó nyughelyet leljenek az idegen földben.

Kedvesen fogadott minket és igyekezett az ismeretei szerinti legpontosabb tájékoztatást adni arról a mindenki számára felelhetetlen ószról.

Október végén kedves levelet kaptam a Tanár Úrtól.

Tudatta, hogy hatvannégy év után, most valóra vált az álom, hogy a csata után a Milleniumi kiserdőben eltemetett magyar honvédek sírjai fölé, ahol a helyi emberek szerint mindig zöldőbbek voltak a fenyők, és ahol a diktatúra ideje alatt eldózeroltatta az államhatalom a honvédsíroknak még a helyét is, most egy egyszerű, de a jelenleg ismert katonák nevével bevészt emlékművet avathatnak. Meghívásnak tekintettük levelét és ellátogattunk Tordaszentlászlóra, ahol már készültek az ünnepségre, az emlékmű avatására.

(Folytatás a 2. oldalon)

A doni hadsereg pusztulása

Megbékélést keresve

A második világháború egyik legnagyobb magyar katasztrófája volt a 2. magyar hadsereg pusztulása a Don-kanyarban. A háború a Szovjetunió ellen folyt, így 1945 után az orosz emberek a 2. magyar hadseregre úgy tekintettek, mint a szülőföldjükre benyomuló „fasiszta hordák”-ra. És a Szovjetunió összeomlása után, ma is igen nehéz az egyszerű orosz emberek – a háborúban elesettek leszármazottai vagy a feldúlt falvak volt lakói – lelkében a megbékélést elérni. Itthon mi gyászolunk, ott ők gyászolnak.

(Glatz Ferenc)

A rideg számadatok ismeretesek. A doni katasztrófa során, 1943 januárjában százezer magyar állampolgár lelte halálát. A második világháború a mai államterületre vetítve hatszázezer, az akkorira számítva egymillió emberéletet követelt. Alig akadt család Magyarországon, amely ne öltötte volna magára a gyász fekete színét. A magyar állam több mint ezerestendős története nem szűkölködik véráldozatokban. [...] A magyar politikának a 2. hadsereg frontra küldésének idején nem volt olyan elgondolása, amelyből az országnak bármiféle haszna származhatott, ezért a meghozott áldozat csak értelmetlen áldozat lehetett. A Don-kanyarban süppedő százezer jeltelen sír ennek az értelmetlen áldozatnak az örök mementója.

(Diószegi István – História, 1993/3. szám)

Üzenet 2009-ben

„Adjék Isten minden jót,
öt-hat tyúkot, jó tojót!
Hízott dísznót, sok hurkát,
tele pincét, kamrát,
sonkát, kolbászt, szalonnát,
gond ne bántsa a gazdát!
Adjék Isten szép vetést,
rengő-ringó jó termést,
békesség és szeretet
töltse meg a szívetek,
ebben az új évben!”

(Népköltés)

„Boldog új évet kívánok!” ezzel a jókívánsággal köszönti egymást a legtöbb ember az év első napjaiban amikor először találkoznak. Sokan megszokásból vagy talán illendőségből teszik ezt, úgy gondolva, hogy ezzel a gesztussal el is rendeztek mindent. Ma már rohanó világunkban sokan a személyes találkozást is megúsza küldenek újról jókívánság üzeneteket sablon versikék felhasználásával. Sajnos egyre többen vagyunk akik ezt a megoldást választjuk, mondván ez milyen gyors, milyen egyszerű, de kell-e mindenben az egyszerű gyorsaságot keresnünk?

Eloolvastam a köztársasági elnök újról beszédét és ha még valaki eddig nem tudta volna, akkor ismét nehéz év elé nézünk. A saját erőforrásaink takarékosabb beosztására, emberségünk megőrzésére szólít. Ilyenkor az ember saját magára, családjára, barátaira számíthat leginkább, de kell ehhez a valóság?

Sokan vannak akik ilyenkor fogadalmat tesznek, hogy mit és hogyan fognak csinálni ebben az évben. Szükség van erre? Ha látjuk, tudjuk mi kell tennünk, az fogadkozás nélkül is meghatározó irány és belül érezzük fontosságát annak, hogy célunkat elérjünk.

Fontos az, hogy érezzük kire számíthatunk és tudassuk mi is ki számíthat ránk. Nyugodtabban fekszik, nyugodtabban kel az ember, ha tudja van biztos pont, meg van az stabil alap ahonnan erőt meríthetünk, kaphatunk, az előbbre jutás érdekében. Tudjuk-e, hol van a mi alapunk és forrásunk?

Hit, család, szeretet.

Az év első napjaiban egymás után kétszer találkoztam az üzenettel, és sokan mások is olvashatták vagy halhatták, de talán vannak még olyanok akik kíváncsiak rá.

II. János Pál pápa szavai ezek: „Csakis reménységgel a szívünkben élhetünk boldogan. Azzal a reménységgel, amely a világra hozta Jézus Krisztust.”

Szerkesztőség

Jeles évfordulók

Január

145 éve született Korda Dezső (Kisbér, 1864. január 8. – Zürich, 1919. április 1.): mérnök, az első elektromos autó konstruktőre. Egyetemi tanulmányait 1885-ben Budapesten végezte. Franciaországban és Svájcban működött: egyik alapítója a Societé Electro-Chimie de Basel és igazgatója a Societé de Fives-Lilles villamosági gyárnak. A zürichi egyetemen magántanári képesítést nyert. Fő működési területe a híradástechnika, a nagyfrekvenciájú technika és a fémkohászat volt. Úttörő eredményeket ért el az elektroötvözetek (pl. ferroszilícium) előállításában, ő szerkesztette az első elektromos autót és ő tekinthető a forgókondenzátor feltalálójának.

255 éve született Laczkovics János (Szentlőrincvára, 1754. január 13. – Buda, 1795. május 20.) huszárkapitány, a magyar jakobinus mozgalom egyik vezetője, a XVIII. századi magyar irodalom jeles képviselője. Középbirtokos nemes, huszárkapitány. 1790-ben tisztársaival a magyar csapatoknál magyar tiszteket és vezényleti nyelvet követelt. Büntetésből Itáliába akarták áthelyezni, ezért kilépett a hadseregéből. Csalódva a nemesi mozgalomban, amely nem állt ki mellette, a polgári reformok következtetés híve lett. II. Lipót ügynökei közé lépett, de annak halála után, az udvar konzervatív fordulatát látva a polgári reformer értelmiségiekkel került kapcsolatba. A jakobinus mozgalom tagja, alkotmánytervnek egyik készítője, a Szabadság és Egyenlőség Társaságának igazgatója lett. 1795-ben halálra ítélték és kivégezték.

370 éve hunyt el Szenci Molnár Albert (Szenc, 1574. augusztus 30. – Kolozsvár, 1639. január 17.): református pap, nyelvtudós, filozófus, zsoltárfüggő, egyházi író, műfordító. Magyarországon (Szenc, Győr, Gönc, Debrecen) illetve külföldön is (Wittenberg, Heidelberg, Strassburg) folytatott tanulmányokat. Tudományos, fordítói munkája mellett számos helyen élt és dolgozott, többek között mint korrektor, házitánító, kántor és iskolamester. 1624-ben hazajött Kassára, ahol Bethlen Gábor gondoskodott ellátásáról, s így kizárólag tudományos és írói tevékenységet folytatott. 1626-tól haláláig Kolozsvárt élt. Céltudatos tudós volt, ki egész élete műveléssel használni akart. Munkái közül kiemelkedik latin szótára, mely átdolgozásokkal a 19. sz. közepéig használatban volt, valamint latin nyelvű magyar nyelvtana, mely Sylvester János után elsőnek ismertette meg Európával a magyar nyelv sajátosságait. A református egyházat megajándékozta a zsoltárokkal, a javított Károlyi-bibliával, Kálvin Intitutiója fordításával, a Heidelbergi Kátéval, a Scultetus-féle prédikációgyűjteménnyel.

20 éve hunyt el Weöres Sándor (Szombathely, 1913. június 22. – Budapest, 1989. január 22.) költő, műfordító, író. A modern magyar irodalom egyik legnagyobb, világirodalmi rangú alkotója, Baumgarten-díjas (1936), Kossuth-díjas (1970). [Rövid bemutatása a Pipafüst 2008. május-júniusi számában olvasható]

275 éve született Kempelen Farkas (Pozsony, 1734. január 23. – Bécs, 1804. március 26.) magyar tudós, sokoldalú tehetség. Az ír származású, bevándorló szülők gyermeke, tanulmányait Pozsonyban, majd Győrben, Bécsben és Rómában végezte. Bécsben tanult jogot és filozófiát, majd ugyanitt tisztviselőként kezdett el dolgozni. 1770 táján – elsőként a világon – beszélőgépeket szerkesztett, melyek a belenyomott levegőt az emberi hanghoz hasonló levegőrezgésekkel alakították át. Buda vízellátásának javítására vízemelőt tervezett két szivattyúval. Talán leghíresebb találmánya a sakkozógép, melyet 1769-ben készített. A Török néven híressé vált gépben ugyan egy ember is el volt rejtve, de ez a találmány újszerűségéből, ötletességéből keveset von le. Emellett kiemelésként érdemes a vakok számára készített domború betűs írógépe, szedő- és nyomtatógépe. Ötvösként, költőként, íróként, és építészként is tevékenykedett (a budai vár egyes részeit ő építette újjá, ő tervezte a Várszínházat, a pozsonyi várban vízvezetékrendszert épített ki, és a schönbrunni szökőkutak is az ő alkotásai). Szegényen halt meg, mert I. Ferenc megszüntette támogatását, valószínűleg jakobinus kapcsolata miatt.

90 éve hunyt el Ady Endre (Érindszent, 1877. november 22. – Budapest, 1919. január 27.) a huszadik század egyik legjelentősebb magyar költője, a magyar politikai újságírás egyik legnagyobb alakja. 1908-ban a Nyugat című új irodalmi lap első számában megjelentek Ady versei és esszéi, ennek a lapnak lett élete végéig munkatársa, 1912-től pedig az egyik szerkesztője is. A műveltségről, irodalomról írt cikkei is a fejlődést, a haladást sürgetik. Költészetének témái az emberi lét minden jelentős területére kiterjednek. Hazafi és forradalmár, példamutató magyar és európai. A szerelemről vagy a szülőföldjéről írt versei éppoly lényeges kifejezései az emberi létnek, mint a szabadság, az egyenlőség, a hit vagy a mulandóság kérdéseiről írott költeményei.

110 éve született Páger Antal (Makó, 1899. január 29. – Budapest, 1986. december 14.) Kossuth-díjas magyar színész, kiváló művész. Műkedvelő előadáson tűnt fel. Pályáját vidéki társulatoknál kezdte. Színházi és film sikerei után 1944 végén elhagyta Magyarországot, 1948-ban Argentínában telepedett le, ahol 1948-54 között a Magyar Színház Társaság vezetője volt. 1956 szeptemberében visszatért Budapestre. A Magyar Néphadsereg Színházának, ill. a Vígszínháznak volt a tagja. Pályáját táncoskomikusként kezdte, de legnagyobb sikereit drámai szerepekben aratta. Rekedtes hanggal, szokatlan gesztusokkal, kivételes átélő képességgel formálta meg hőseit. Klasszikus művekben is bizonyított, de legszívesebben a magyar drámák paraszti és népi eredetű figuráit bízták rá. Ezt a típust számos filmben is eljátszotta. Kitűnő epizód szerepeket is megformált.

(Forrás: Neumann-ház – Jeles napok, MTA FFKI – HISTÓRIA, Új Könyvpiac – Évfordulók)

Katonáink emlékére...

(Folytatás az 1. oldalról)

Az oszlopot 23 ismert, 16 ismeretlen nevű magyar honvéd és 5 ismeretlen német katona emlékére állították. Megható volt, ahogy ezek az emberek a mai napig tisztelik a hazáért ártatlanul elesett különböző náciohoz tartozó, de mindannyiunk hazáját védő honvédeket. A kis település lakossága szép számban képviseltette magát az ünnepségen, amit a Tordaszentlászlói Fúvószenekar kürtszóval, riadóval és a magyar himnusszal nyitott. Balázs Attila és Szőke Zoltán lelkipásztorokkal együtt imádkozott a tömeg a hőskért, majd a Tordaszentlászlói Énekkar egy kórusművet adott elő. Vitéz Pataky József a Tordai Hagyományörző Bizottság elnöke mellett, többek között Horváth Lajos a Magyar Hadisírgondozó Iroda vezetője mondott beszédet, majd Boldizsár Zeyk Imre ismertette 64 év távlatából az 1944 szeptemberében és októberében történeteket. Elhangzott Wass Albert A bujdosó imája, Illyés Gyula Ne feledd a tért című verse. Az ünnepség a himnuszok eléneklésével fejeződött be, majd baráti beszélgetésre hívtak minket a polgármesteri hivatalba. Felemelő érzés volt. Csodálatos MAGYAR embereket ismerhettünk meg. Köszönjük nekik, amit halottainkért tettek!

Pár mondat álljon itt Boldizsár Zeyk Zoltán eszmefuttatásából:

„Hatvannégy év hallgatás, és elhallgatás után értük meg ezt a mai alkalmat, amikor méltó emléket állíthatunk azoknak, akik a II. világháború nagy világégése idején itt, ezen a földön, a mi falunkban vagy környékén váltak háborús áldozatokká. De miért is nem tehetünk másként, azaz miért lenne bűnünk, ha elhallgatnánk nevüket, illetve ha nem tekintenénk őket a magunkéink? Azért, mert ezek a katonák hittek az Istenben, hittek a Hazában, hittek az Igazságban és hittek bennünk, mindezen értékek kezei örökösében. Ha nem hittek volna, akkor úgy mondtak volna búcsút a fegyvereknek, mint Hamingway amerikai hőse, aki joggal érezte, hogy az amerikai katona nem a maga háborúját vívja Európában. Honvédeink a Hont védtek úgy, ahogy azt az akkori viszonyok alapján Isten és ember előtt tiszta lelkiismerettel letett esküjük előírta. S hogy utolsó csepp vérükig helytálltak, annak bizony mi vagyunk az okai! Hitük, hogy lesz e földön kezei utód, akiért érdemes a katonahalált vállalni, íme nem volt hiábavaló. S hogy a történelem másként alakult, az nem az Ő felelősségük. A magasan ülők, s így messzebbre látókba vetett bizalom nélkül ma sem működhet a világ! Itt állunk, és tisztelgünk emlékükhöz. Imádkozunk, hogy nyugalomuk a tordaszentlászlói kiserdő alatt csendes legyen, s ez az emlékmű emlékeztessen minden utódot arra, hogy minden nemes ember a maga helyén a jövőért is felelősséget vállal, s ha kell, életét is adja azokért az utódokért, akiket pedig nem is ismerhet, de akik megszületésében és felnövekedésében őszintén hisz.”

Bognár Alajos soha nem tudta meg, hogy 1944. november 25-én, fiatal felesége fiúgyermeknek adott életet, aki 64 év után lépett arra a földre, ahol talán rá gondolt a fiatal katona, amikor halálutóját vívta Kolozsvár védelmében.

Sajnos hatvannégy évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy méltó módon emlékezhessünk halottainkra. Hosszú ideig beszélni sem volt tanácsos azokról a katonákról, akik a vesztesek oldalán állva harcoltak és estek el ebben az értelmetlen háborúban. Sok hozzátartozó a mai napig nem tudja, nem tudhatja, hol vannak ezek a katonák? De a Hadtörténelmi Intézet munkatársai áldozatos munkájának köszönhetően a harcok vonulási irányát követve, egyre több és több katonai temető kerül felderítésre, ahol korabeli tárgyi és írásos dokumentumok feltárással jutnak el az ott elhunytak adataihoz.

Az idő egyre sürget, hiszen múlásával egyre kevesebb azoknak a túlélőknek a száma, akik emlékeikben őrzik még a történelem ezen zivataros időszakát, és tovább tudják nekünk adni dokumentumként történeteiket, ami mind arra készíti a ma élő embereket, hogy soha ne feledjék a borzalmakat.

Emlékeznünk kell tehát, és emlékeztetni. Az emlékezés és az utódok emlékeztetése azokra a hőskökre, akik a legdrágábbat, az életüket adták a hazáért a biztosíték arra, hogy hasonló világégésnek soha többé nem szabad bekövetkeznie.

Az elesettek még élő hozzátartozóit arra biztatom, hogy ne veszítsék el a reményt, hiszen az áldozatos munkának köszönhetően naponta gyarapodik azoknak a száma, akik tiszteleghetnek elesett hozzátartozójuk sírja előtt és meggyújthatják az emlékezés apró gyertyáit, letehetik az emlékezés virágait.

Bognár Sándorné

A Magyarok Háza és a Jászok Egyesülete szeretettel meghívja Önt, családját és barátait a Magyar Kultúra Napja alkalmából rendezett előadói estre

KRÓNIKÁS ÉNEK

Torma Mária Radnóti-díjas előadóművész,
a Jászok Egyesülete tagja verses pódiumműsora

Zenei közreműködő: Csák László

Időpont: 2009. január 21. (szerda) 17.00 óra

Helyszín: Magyarok Háza (1052 Bp., Semmelweis u. 1-3.)
Belépődíj nincs!

Torma Mária Krónikás ének című verses pódiumműsora a XVI. század irodalmától kortárs költészetünkig ad áttekintést a magyarság sorsfordulóiról, a nemzet romlásáról, pusztulásáról, az értékvesztésről és a komor gondolatokon is átsütő hazaszeretetről.

Tájékoztató

Az Európai Bűnmegelőzési Hálózat (EUCPN) 2008. évi „Legjobb Gyakorlatok Konferenciájáról”, valamint Tanácskozó Testületének 2008. november 18-án Párizsban tartott üléséről.

A 2008. évi egyesült királysági ECPA-jelölt „Mopping up Dodge” elnevezésű programja Preston városának egyik deprivált városrészében valósult meg. A városrész bűnözési mutató rendkívül rosszak voltak, és az antiszociális viselkedés is gyakori volt. Ennek eredményeként sokan elköltöztek és a helyi közösségi aktivitás is visszafejlődött. Két közösségi rendőr kezdeményezésével a lakók szituatív (közösségi terek megtisztítása, világítás fejlesztése, drótkerítések és falak ki-

alakítása, térfigyelő kamerák felszerelése) és szociális (közösségi kert kialakítása, közösségi szolgáltató központ létrehozása, ahol fiatal szülők gyermeknevelési, -gondozási és egészségügyi tanácsadásban részesülhetnek, illetve az antiszociális viselkedésűeket civil mentorok segítik az elfogadható viselkedésre vonatkozó megállapodások pontjainak betartásában) megoldási módokat dolgoztak ki. Az eredmények jók: a bűnözés (valamennyi bűncselekménytípusra vonatkozóan) 15%-kal csökkent, az üresen álló házak száma 50%-kal csökkent, és a közösségi központ kihasználtsága is 100%-os. A lakók közösségi fejlesztési megbízottat foglalkoztatnak, aki a program fenntartásáért és a külső finanszírozási lehetőségek megtalálásáért felelős. A projekt elnyerte a 2008. évi Európai Bűnmegelőzési Díjat.

996-tól 2008-ig

Pannonhalma, Főapátság, Apátsági pincészet...

„Fölfelé megy borban a gyöngy;
Jól teszi.
Tőle senki e jogát el
Nem veszi.
Törjön is mind ég felé az
Ami gyöngy;
Hadd maradjon gyáva földön
A göröngy.”

Vörösmarty Mihály

Kirándulás, történelmi ismereteink bővítése vagy netán frissítése, kulturális és gasztronómiai étvágygerjesztés. Talán így foglalkozhatnánk össze pár szóval, mi is a céloom ezekkel az írással.

A rend visszaállítása után, 1802-ben a középiskolai oktatás, nevelés lett a fő feladatuk. Nagyon fontos volt a magas színvonalú képzés a személyes törődés. 1939-ben kezdték építeni a gimnáziumot és kollégiumot. A rend iskoláit 1948-ban államosították. 1950-ben újra engedélyezték a gimnázium működését Győrben és Pannonhalmán. A rendszerváltozás után is folytatódik a középiskolai oktatás. 1995-ben felújították az iskolát. Ma is az ország egyik legjobb több mint háromszáz diákot befogadó gimnáziuma és kollégiuma.

A középkorban a monostor felépítésével azonos időben újraélesztik a rómaiak korá-

anyagmozgatás lehetővé teszi a szőlő legkíméletesebb feldolgozását.

A pincészet főborásza Liptai Zsolt, aki 2008. december 12-én megismertette velünk a történelmi áttekintésen túl a palackokba rejlő kiváló ízeket is.

A kínálatot fehérborokkal kezdtük, ezek közül is első a St. Martinus cuvée 2008. Királylányka, tramini, sauvignon blanc házasítása ez a kiváló bor friss gyümölcsökkel, zamatokkal. A második tétel a Tricollis cuvée 2007, amelyet olaszrizling, rajnai rizling és tramini alkot. Ez a friss üde bor baráti beszélgetések méltó kísérője. A Tramini 2007 páratlan aromakészlete miatt az illatos fajták kedvelőinek nagy öröme.

Már a negyedik, de még mindig fehér: Rajnai rizling 2007, szőlővirág illat, frissesség jellemzi. Salátákhoz, halételekhez javasolt. Itt az utolsó fehér a Hemina 2006. Háromféle must házasításából született ez a kiválóság. Chardonnay, pinot blanc és az olaszrizling különleges technológiával fahordóban érlelve. Grillételek kellemes partner. Mi is az a Hemina? Szent Benedek Regulájában jelöli meg azt a mértéket melyet egy szerzetes egy napon borból elfogyaszthat. Ez egy hemina: a felismert emberi mérték, a határ, ameddig elmenni bölcsesség, amelyet átlépni bűn és ostobaság. Mindenkinek magának kell tudnia s eldöntenie benne mi a mérték.

A rosé 2007 házasított bor pinot noir és merlot fele-fele alapon. Az olasz konyha remekei mellé ajánlható. A vörös borok te-

A Pannonhalmi Pincészet főborásza: Liptai Zsolt

Géza fejedelmünk 996-ban cseh szerzeteseket telepített az általa kiválasztott Pannónia Szent Hegyére, ahol monostort hozott létre. A Szent Márton tiszteletére alapított monostort Szent István királyunk is rendszeresen látogatta. Uros apát sikeresen visszaverte a tatárokat a falai alól. 1541-ben Főapátság lett Tolnai Máté apátsága idejében. A török idők alatt viszont a szerzeteseknek is rövidebb-hosszabb ideig el kellett hagyni helyüket. A százötven év török uralom után helyreállították épületeit. Sajghó Benedek főapát korában már barokk stílusban építkeznek a monostorban. A XVII. Században jelenik meg a „bencés” elnevezés. A hagyomány szerint Szent Benedek által írt Regula határozza meg a szerzetesek életét. A közösségi imádság és munka a meghatározó szerzetesi életükben. A Regula nagyon fontosnak tartja, hogy a szerzetesek saját munkájukból éljenek meg.

1786-ban II. József beszüntette a magyar bencés rendeket.

ban már virágzó szőlőtermesztést és borkészítést. Az 1900-as években közel 100 hektár területet műveltek és palackozott formában még a határokon kívülre szállították a kiváló boraikat.

Az évszázados hagyományt az államosítások megszakították, mivel az Apátság birtokait is elvették azok az állam tulajdonába kerültek.

2000-ben újra előtérbe került a hagyományok újjáélesztése. A Főapátság és a Magyar Külkereskedelmi Bank összefogásából létrejött egy korszerű pincészet. Szakmai segítője, tanácsadója a nemzetközileg ismert és elismert egri borász, Gál Tibor volt. A jelenleg 52 ha-os szőlőterület nagyobbik része új telepítés amelynek fajtái egyrészt nemzetközi fajták, másrészt a borvidék történelmi hagyományait idézők. A 2000 négyzetméter alapterületen, a 3000 hl tároló kapacitással bíró pince évente több mint 300.000 palack minőségi bor készítésére alkalmas. A gravitációs

rén két félét ismerhettünk meg, az egyik Pinot noir 2006. Ragyogó évjáratból, három dülő szép szőlőjéből készült vörösbor. Elérkeztünk az utolsó tételhez amely az Infusio 2006 nevet kapta. Rendkívüli alkalom az Infusio. A merlot és cabernet franc fajtákból létrehozott igazi tüzes, karakteres borra érett italt kóstolhattunk. Ő is ünnepek asztalára kívánczik mint valamikor őse, vadak és egyéb vörös húsokhöz társítható.

Így idő utazhatunk el gondolatainkban 996-tól 2008-ig, vagy tehetünk íz utazást egy palack borral finom étellekkel és ha valaki kedvet kapott valóságos utazáshoz az tartalmas egész napos élményt szerezhet Pannonhalmán.

Baranyi József

Menekül a csiga az erdőből. Találkozik a rókával.

– Mi van csiga, belőttél, hogy így tepersz?

– Á, dehogya! Itt az APEH, vagyonvizsgálat lesz.

– Na és?

– Hát tudod, nekem is saját házam van, az asszonyomnak is saját háza van, meg a gyereknek is. Sürgősen le kell innen lépünk.

Elgondolkodik a róka, majd ő is futni kezd. Találkoznak a gólyával. Megszólítja a kissé lemaradó ravaszdit:

– Mi van róka, hova futsz ilyen gyorsan?

– Nem hallottad? Kiszállt az APEH az erdőbe, vagyonvizsgálatra.

– És akkor mi van?

– Hát nekem is drága bundám van, az asszonyomnak is, a gyerekeknek is. Ezek minket lecsuknak!

A gólya nagyon csodálkozik, majd kis gondolkodás után magabiztosan rákezd:

– Hát fiúk nekünk ezen a ronda fészken kívül aztán igazán semmink sincs. Az is mindig össze van szarva, tehát csúnya is – szóra sem érdemes.

A csiga loholás közben kárörvendően visszaszól:

– Nana gólya! Fél év itthon, fél év külföldön!

Takarékosabban, de hogyan?

Sokat gondolkodtam azon, hogy mit tehetnénk még a háztartásokban takarékosabbá, mivel lehetne pénzt spórolni úgy, ha jobban odafigyelünk. Ezt a néhány ötletet, amiket mérésekkel ellenőriztem szeretném megosztani azokkal akinek azt a néhány forintot is szeretnék megspórolni.

Első és egyik legtöbbet fogyasztó berendezés az elektromos bojler. Ha külön éjszakai elszámolású méréssel üzemeltetjük, akkor az első lépéseket már meg is tettük, mivel a nappali tarifa jelentősen magasabb. A készüléket nap mint nap használva viszont figyelni kell arra is, hogy időszakonként ki kell takarítani szakemberrel, mivel a vízkőképződés elkerülhetetlen. A fűtőbetét köré rakódó vízkő nagymértékben gátolja a hatékony működést, mert az adott fűtőteljesítménynek a vízkőréteget is át kell először melegíteni, hogy a vizet elérje. A tapasztalat az, hogy legalább két évente szükséges ez a beavatkozás, de ha már a működés közben a bojler duruzsoló hangot hallat, ott már valószínűleg vízkő lesz.

Az energiatakarékos fényforrások használata sok helyen hozhat megtakarítást, de...

Ezekkel a fényforrásokkal, viszont csak azokon a helyeken lehet jelentős eredményt

produkálni, ahol tartósan tudjuk üzemeltetni. Tehát közlekedőkben, kamrákban, WC-n, ahol viszonylag keveset tartózkodunk, alkalmazásuk nem hoz kellő eredményt, mivel ezek az üzemi hőmérsékletük elérése után világítanak jó hatásfokkal. Ezekben a helyiségekben inkább arra kell figyelni, hogy a hagyományos izzók ne maradjanak indokolatlanul bekapcsolva. Ezt el lehet érni mozgásérzékelővel vagy világítós kapcsolóval is.

A televíziók készletléti módban hagyására sokszor felhívják a figyelmet. A nem üzemelő készletben lévő berendezés ugyan nagyon minimális fogyasztást produkál, de ha ezt egész napra, egész hétre és egész évre vetítjük, akkor már jó néhány forint gyűlhet így is össze.

A konyhai kisgépek, kávé és tea főzők, vízforralók alkalmazásakor a művelet befejezését érdemes szemmel tartani mert az olcsóbb kategóriájú készülékek nem kapcsolnak ki, hanem tovább fűtve fogyasztanak.

Mindenesetre odafigyeléssel pénzt takaríthatunk meg elektromos fogyasztóinkon.

Baranyi József

Jászfényszarui Fiatalok Találkozója!

2008. december 13-án a Jászfényszarui Cigány Kisebbségi Önkormányzat második alkalommal rendezte meg a Jászfényszarui Fiatalok Találkozóját. A konferencia témája az idegengyűlölet, a más kultúrában élők elfogadása, a megyei és országos helyzet értékelése, elemzése volt.

A találkozón a település cigány és nem cigány fiataljai, a települési önkormányzat vezetői, iskola igazgató, civil szektor képviseltette magát. A konferencia két előadója Kökény Kálmán a nagykövati rendőrkapitányság bűnmegelőzési főelőadója, a bűnmegelőzési osztály osztályvezető helyettese, és Oláh István az országos cigány önkormányzat tanácsadója, megyei MCF elnök, területi önkormányzat tagja.

Horváth István CKÖ elnök méltatta a találkozó fontosságát, és elmondta, a szüleink által megteremtett békés együttélés megtartása, javítása, erősítése mindannyiunk szá-

mára kötelező feladat. Elismeréssel szövelt a település vezetőiről, akik nagyon fontos szerepet töltenek be a közösségi együttélés megteremtésében. Kiemelte, hogy a település cigány és nem cigány lakossága is ezért a célért sokat tett már eddig is.

Kökény Kálmán a cigányság rendszerváltás utáni helyzetét elemezte, ezután pedig az idegengyűlöletről, a másságról, a toleranciáról tartott előadást. Oláh István az országos és a megyei cigányságot ért atrocitásokról tartott beszámolót. A jelenlévő fiatalok arról számoltak be, hogyan működik évek óta közöttük a barátság. A cigány kisebbségi önkormányzat fontosnak tartja, hogy erről a témáról beszéljünk, és az esetleges problémákkal szembe nézzünk, ezért az jövőben is szeretné megtartani ezt a találkozót.

Mezei Zsolt
CKÖ elnökhelyettese

Rövid hírek, észrevételek

ELNÖKI TÁMOGATÁS!

Jászfényszarui Város Önkormányzata és a Jászfényszarui Cigány Kisebbségi Önkormányzat köszönetét fejezi ki a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés Elnökének, aki 50 ezer Ft támogatásban részesítette településünk egyik kimagasló tanulmányi eredményekkel rendelkező középiskolai tanulmányokat folytató cigány származású tanulóját.

Mezei Zsolt
CKÖ elnökhelyettese

NYERTES PÁLYÁZAT

A Jászfényszarui Cigány Kisebbségi Önkormányzat a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat segítségét igénybe véve 2008. augusztusában pályázatot nyújtott be a Magyarországi Cigányokért Közalapítványhoz magánszemélyeket érintő szociális és lakhatási krízishelyzet elhárításának és megoldásának részbeni támogatására.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriumának döntése alapján a 2008. évi Intervenciós pályázat keretében 1 millió Ft összegű vissza nem térítendő támogatástba részesítette a önkormányzatunkat.

A támogatás összege kizárólag a pályázati célnak megfelelően a pályázatban megjelölt személy lakhatási krízishelyzetére fordítható.

Mezei Zsolt
CKÖ elnökhelyettese

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

a hazai roma mikroállalkozások mikrohitellel megvalósított beruházásainak támogatására.

Kíró: Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium (www.nfgm.gov.hu)

Határidő: 2009. február 16.–november 13.

Összeg: max. 4 millió Ft.

A Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium pályázatot hirdet az új Magyarország Mikrohitel Program és az Országos Mikrohitel Program keretében hitelígérvénnyel rendelkező hazai roma mikroállalkozások beruházásainak támogatására a kis és középvállalkozói célelőírányzatból.

A pályázati konstrukció célja: a hazai roma mikroállalkozások piaci esélyeit javító fejlesztések és beruházások támogatása, az új Magyarország Mikrohitel Program és az Országos Mikrohitel Program keretében felvett hitelekkel finanszírozott projektek megvalósításának segítése.

MEGHÍVÓ!

Tisztelettel meghívjuk a Jászfényszarui **Civil Fórumra**

2009. január 26-án, hétfőn 17 órára a Városháza Dísztermébe.

Napirend:

1. Várható pályázati lehetőségek 2009. évben, az elmúlt évi tapasztalatok közkinccsé tétele.
2. Közművelődési Tanács alakításának kérdése
3. Az önkormányzat 2009. évi rendezvényeinek tervezete, a civil bekapcsolódás lehetőségei.
4. A helyi intézmények és civil szervezetek 2009. évi programjainak egyeztetése.

Az ülést levezeti:

Kovács Béláné Pető Magdolna a Civil Fórum elnöke, civil referens,
Tóth Tibor kulturális szervező,
Zsámboki Sándor az Oktatási és Kulturális Bizottság elnöke.

A napirendek fontosságára, a társadalmi párbeszéd biztosítása érdekében aktív részvételére feltétlen számítunk! Reméljük, hogy szervezete, intézménye **2009. évi programjait** korábban már eljuttatta a művelődési házba. Amennyiben ez elmaradt, úgy ezt kérjük, mihamarabb pótolja, vagy legkésőbb az ülésre hozza azt magával. Egyben felhívjuk figyelmét, hogy szervezete rendezvénye ingyenesen megjelenhet a **Jászkun Világ** megyei programfüzetben, ha azt a művelődési házba eljuttatja úgy, hogy **január 22-ig** tudják on-line regisztrálni.

Tájékoztatjuk, hogy a későbbiekben az önkormányzati támogatások megállapításánál elsősorban azokat a rendezvényeket preferálják, amelyek az éves rendezvénytervben szerepelnek. Egyben felhívjuk figyelmét, hogy az elmúlt évi **önkormányzati támogatások elszámolási határideje január 31-én lejár!** A következő évi támogatás megítélésének előfeltétele ezen tartalmi beszámolók és számlamásokkal ellátott pénzügyi elszámolások határidőre történt benyújtása. A 2009-es önkormányzati támogatásokra várhatóan február 18-ig lehet majd pályázni.

A helyi civil szervezetek, csoportok **adategyeztetése** céljából kérjük, hogy a mellékelt **adatlapot** kitöltve legkésőbb a Civil Fórumra hozza magával. Ennek hiányában az önkormányzat pályázati támogatást nem tud a továbbiakban nyújtani. Akadályoztatása esetén szíveskedjen szervezetét, intézményét munkatársával képviseltetni.

Tisztelettel:

Kovács Béláné Pető Magdolna sk. Zsámboki Sándor
a Civil Fórum elnöke az Oktatási, Kulturális Bizottság elnöke

Győriné dr. Czeglédi Márta
polgármester

Civil Műhely találkozó Jászapátin

Civil Műhely találkozót rendezett az Észak-Alföldi Regionális Civil Tanácsadó Szolgálat Jászapátin a Jászapáti 2000 MGRT Iroda emeleti tanácskozójában. Meghívást kaptak az alsó-jászsági civil szervezetek vezetői, képviselői. **Előadók: Nagyné Kiss Mária és Dr. Kecsmár Lászlóné, a Szolgálat szakértői voltak.**

Az előadók tájékoztatták a megjelenteket a megye és a régió az aktuális civil híreiről:

- az NCA észak-alföldi elektori gyűlése Debrecenben 2009. január 15-én lesz megtartva (a szolnoki Civil Ház külön buszt indít erre az alkalomra, jelentkezni az 56/221-882 telefonszámon lehet, vagy szolnok@ciszok.t-online.hu e-mail címen)

- az NCA elszámolások időbeni ütemezésének fontosságát emelték ki az előadók: aki már teljesítette a pályázatban vállaltakat, mielőbb számoljon el, hogy a következő évi támogatás mielőbb rendelkezésére álljon.

A résztvevőket különösen a tartalmi és pénzügyi elszámolásokkal kapcsolatos NCA-ESZA elvárások érdekelték (utazással, megbízásokkal, külföldi programokkal kapcsolatos eljárások, dokumentumok). Ezzel kapcsolatban az ESZA is folyamatosan jelentet meg tájékoztató anyagot (elérhető a www.nca.hu honlapon).

Az NCA észak-alföldi regionális kollégiuma már meghozta döntését a 2009-es pályázati kiírásról, amely várhatóan február második felében jelenik meg. A résztvevők érdeklődtek a jövő évi változások fe-

lől. Részletes tájékoztatást kaptak a várható NCA kiírásról, a kollégium által elfogadott tartalmi bírálati szempontrendszerrel:

- a pályázati anyag kidolgozottság (15 pont)
- a pályázó előző évi aktivitása, szakmai tevékenysége (15 pont)
- a pályázó előző évi forrásteremtése (15 pont)
- a pályázó szervezet együttműködése más szervekkel, szervezetekkel (15 pont)
- a pályázati költségvetés kidolgozottsága, indokoltsága (25 pont)
- esélyegyenlőség segítésének elve, a szervezet tevékenységének társadalmi hasznosulása (15 pont)
- NCA működési pályázatának előző évi elszámolása (-15 pont)

Az 50 pont alatti pályázatok tartalmi hiába miatt elutasításra kerülnek. 1 pályázó max. 7 millió Ft működési támogatást kaphat 1 évben. Összesen pedig 18 millió Ft támogatásban részesülhet 1 civil szervezet az adott évben. 1,2 millió Ft feletti támogatási igény csak elektronikusan nyújtható be.

A pályázatokkal és az elszámolásokkal kapcsolatosan szívesen ad tájékoztatást a jázsági kistérség koordinátora az alábbi elérhetőségeken: Nagyné Kiss Mária 06-30-492-7264 és nagy29@chello.hu

Legközelebb Jászberényben találkozunk 2009. január 23-án pénteken 15 órakor a DMK Ifjúsági Házában.

Nagyné Kiss Mária

Kitekintés, szomszédolás

Főiskolai percek

HANGVERSENY

A Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar Magyar Nyelvi, Irodalmi és Művészeti Nevelési Tanszék Zenei Munkacsoportja invitálta az érdeklődőket az általuk szervezett karácsonyi hangversenyre, melyet 2008. december 9-én tartottak a főiskola Apponyi termében. Az immár sokadik éve hagyományosan megrendezésre kerülő est programját színesítette a Chicagoból érkezett operaénekesnő, Patricia Bach előadása, melyet a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyetemi tanársegédje, Bárkányi Éva zongoraművész kísért. A műsorban felléptek még a SZIE ABK Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium Szívárvány Gyermekkarának tagjai, a főiskola folklór fakultációs harmadéves diákjai, ill. a negyedéves ének-zene műveltségi terület tanító szakos hallgatói. Felkészülésüket Virágné Juhász-Nyitó Klára és Kiss Henriett oktatók segítették. Végül az intézmény női és vegyes karának előadását, Thormanné Husznay Mária vezényletével hallgathatták meg a hangversenyen megjelent vendégek. (A főiskola honlapján a program felvétele is megtekinthető: www.abk.szie.hu)

KORCSOLYÁT ELŐ!

Újra várja a kikapcsolódni, mozogni vágyó fiatalokat, és időseket egyaránt az ismét működő jégpálya a jászberényi főiskola udvarán! Látogatható minden hétköznap: 16:30-19:45, illetve szombaton és vasárnap 9:00-12:00 és 14:00-19:45-ig. Itt van tehát a téli sport ideje, jégre fel!!!

NYÍLT NAP

2009. január 15-én nyílt napon vehettek részt a továbbtanulni vágyó fiatalok a jászberényi Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Karán. Többek között fontos információkhoz juthattak a megjelentek a felvételi rendszerről, tájékoztatást kaptak a sokszor átláthatatlannak tűnő pontszámítási módszerről, valamint a tanszékvezető tanárok segítségével megismerkedhettek a karon folyó összes képzéssel.

KONFERENCIA

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Térségi Integrált Szakképző Központ TIOP nyitókonferenciát tart a Szolnoki Városházán 2009. január 22-én, csütörtökön. Bővebb információt a rendezvényről kapcsolatban a jászberényi főiskolán kaphatnak az érdeklődők.

Lajkó Edina

Társadalmi párbeszéd – a jó kormányzás elve

1. rész – Civil érdekérvényesítés, együttműködés alapjai napjainkban

Ez a bevezető alapvetés egy civil hálózatépítő program keretében kívánja körüljárni azokat az elméleti alapokat, amelyek egy demokratikus berendezkedésű államban az állampolgári ismeretek részét képezik.

Rögtön az elején a legfontosabb jogforrásból szeretnék idézni, s ez nem más mint a Magyar Köztársaság Alkotmánya, amely kimondja:

„A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

Két jelentős módon lehet tehát az érdekeket érvényre juttatni: képviseleti és részvételi úton.

Nagyon fontos, hogy az állampolgárok (akiknek bővebb a köre, mint a választópolgároknak) **véleményt nyilvánítsanak, átlátható legyen a döntéshozatal és megfelelő döntés születessen.**

Mindennapi életünk során tapasztaljuk, hogy a demokrácia jóval több, mint a hivatalos politika, hogy kiterjed, vagy ki kellene terjednie életünk valamennyi területére, de legfőképpen arra, ahogyan a társadalom tagjaiként viszonyulunk egymáshoz.

A demokrácia tulajdonképpen a döntéshozásról szól, arról, hogy miként születnek a döntések és ki hozza őket. Vajon demokratikusabbak azok a döntések, amelyeket sokan és közvetlenül hoznak, mint azok, amelyeket kevesen, képviseleti úton?

Gyakran tapasztaljuk, hogy a képviseleti demokrácia nem működik, vagy formálissá válik, kiüresedik a képviselet, elkezdnek az elitek uralkodni, s az emberek döntő többsége elfordul a politikától. A szakirodalom ezt a jelenséget a demokrácia deficit, vagy demokratikus deficit kifejezéssel illeti.

Hogyan lehet ezen úrrá lenni? Az ún. fejlett világban egyre jobban elismerik a „jó kormányzást”, amelynek kedvező hatása van a gazdaság fejlődésére és a társadalmi stabilitásra.

3 fontos alapelve van:

- elszámoltathatóság
- átláthatóság
- nyitottság

Ezek a mindennapi életben azt jelentik, hogy megnevezhetők és számonkérhetők a köztisztviselők cselekedetei, hogy a kormányzással kapcsolatos megbízható, naprakész, fontos információk elérhetők a nyilvánosság számára, és hogy a kormányzat odafigyel az állampolgárok, vállalatok véleményére és javaslataikat figyelembe veszi a közpolitizálásban.

Joggal kérdezhajtuk, milyen motiváció hajtja a hatalmat minderre? Valószínűleg ő is érzékeli a közintézmények és a pártok iránti bizalom csökkenését. Mit nyerhet a hatalom, ha szóba áll a polgárokkal?

Mindenekelőtt fontos ötleteket nyerhet a döntéshozatalhoz és nőhet a közbizalom. A részvételi demokrácia tehát akkor valósulhat meg az országos és helyi társadalomban is, ha a döntéshozatal a választás legitimitásán és a közösségi részvételen alapul.

Hogyan valósítható meg mindez a mindennapi gyakorlatban?

- együttműködő hivatalok
- erős civil társadalom
- létező formák, csatornák a kommunikációra
- kedvező jogi környezet
- valamint az a felismerés, hogy a **legjobb döntés meghozatalához társadalmi részvétel szükséges.**

Itt felvetődik egy jogos kérdés azonnal, mi is van a civil aktivitással, a társadalmi tőkével? Az tapasztalható, hogy a fejlett nyugati társadalmakban folyamatosan csökken a társadalmi hajlandóság, a civil szerepvállalás, a bizalom, a kölcsönösség mértéke.

Milyen elvek alapján történjen tehát a részvétel? A legfontosabb elv itt a szubszidiaritás elve: mindenkinek joga és dolga, hogy megoldja saját és közössége ügyeit. A dön-

tést a lehető legalacsonyabb szinten kell hagyni. A helyben meghozható döntéseket bűn magasabb szintre tolni.

Kérdés? Van-e helyben megfelelő illetékesség? Az a tapasztalat, hogy **a döntésekben való részvétel fejlesztő hatású az egyénre és csoportra is**, mert erőfeszítést és felkészülést kíván és kommunikációt indít el, és ha valaki tartósan nem tud részt venni aktívan a közösségi ügyekben, leépíti, hospitalizálja az egyéneket és közösségeket, és függőséget idéz elő – vagyis sérti a szubszidiaritás elvét.

A közösségi részvétel esélyének elvétele, jogának megtagadása, megkérdőjelezése tartós társadalmi károkat okoz!

Példának hozhatjuk a kirekesztést (szegények, aluliskolázottak) de az is kirekesztés, ha az aktuális hatalom nem tesz erőfeszítéseket a párbeszédért!

Az egyének és csoportok bevonása ezért társadalmi szempontból fontos.

Mire képes a civil szektor, mennyire felkészült, hogy pl. az érdekvédelem területén (fogyasztói, szülői stb.) vagy a helyi közügyekben való részvétel területén (bizottságokban, kerekasztalokban, CEF-ekben) mindennek eleget tegyen?

Hogyan csináljuk? vetődik fel a kérdés. Mindenekelőtt le kell szögezünk, tudás nélkül nem megy, ismeretek és kompetenciák széles köre szükséges ahhoz, hogy valaki hozzáértően és hatékonyan tudjon véleményt formálni, s kommunikálni, konfliktust felvállalni és kompromisszumot kötni.

Az eredményt tekintve biztosan megéri, hiszen olyanok álláspontját képviseli ez által, akik nélküle nem vennének részt ebben a folyamatban.

Az új esztendőben ehhez a munkához kívánok Mindannyiunknak kellő bátorságot és elkötelezettséget!

Nagyné Kiss Mária

Élménybeszámoló a mongol pusztákról

(2. rész)

A túránkba bekapcsolódott két magyar útitársunk, Dikó Henriett és Kovács Henriett, akik előző nap a Transz-szibériai Expressz-

szel Moszkvából érkeztek. Ilyen utakra elengedhetetlen egy jó sofőr, egy jó autó, ami még mindig az UAZ, és egy tolmács-vezető. Igazából mindhárom jó volt. Én lelkiemben felkészültem, hogy biztosan kell majd kocsit tolnunk, mert elakadunk egy nagy sárban, lerobbanunk, de egyik sem történt meg, mert tényleg kiváló volt a sofőrünk, pedig olyan utak voltak, és olyan vízmosásokon, kisebb folyókon, mocsaras területeken kellett átmennünk, hogy le a kalappal!

A táj teljesen kopasz, sehol egy fa, egy bokor és természetesen nincsenek villanypóznák. Kopaszsága ellenére mégis változatos. Volt, hogy a látóhatár telis-tele volt délibábbal, aztán volt, hogy hatalmas hegylángok állták útját. Megegett, hogy a pusztát teljesen kietlen volt, de jártunk olyan részen is, ahol sasok keringtek a levegőben, vagy éppen tőlünk 10 méterre kitért szárnyakkal pihent egy ragadozó madár. Láttunk kecskenyájat, lovakat, szarvasmarhát vagy elvéve egy-egy csordában, egy Harry Potter-filmbe illő ijesztő jakot teljesen őrizetlenül. Aztán volt, hogy előbukkant egy lovas, vagy éppen messziről fehérlett a gombára emlékeztető jurta, mely a vidéki emberek lakhelye még ma is, és amelyet őseink, a honfoglaló magyarok is használtak a letelepedésük után még jó ideig.

Aztán a mi éjszakai szállásunk is egy ilyen lett. Minden nap más és más helyen, de jurta volt. Általában családnál laktunk, mivel ott egy család használ, mondjuk 2-3 jurtat, de van legalább egy díszes a vendégek részére is, amit jelen esetben mi használtunk. Nos, senki ne gondoljon semmiféle luxusra! Ott a puszták közepén, víz és villany nélkül a napi tisztálkodás a minimumra szorult vissza, és én, aki legszívesebben a szobámat és fürdőszobámat vinném mindig magammal, egészen megszoktam ezt az „50 méterre van egy tákolmány, oda hív a természet”-életet. Na, nem mondom, 8 nap elég is volt, de mindez belefért abba a világba, és pár nap után már nem rökönödtünk meg semmin. Persze volt, hogy reggel panaszkodtunk, mert az ágy kifelé lejtett, vagy egyszer-egyszer

süvített be a hideg, de kibírtuk. És azért sem panaszkodhattunk nagyon, mert a vendéglátóink nagyon kedvesek voltak, szemben az Ulánbátorban tapasztaltakkal. Bár a mongolok azért távolságtartóak, a vidékiek sokkal barátságosabbak és létezik náluk a vendégszeretet! Egyik szállásunk egy népes, több generációs családnál volt. Amikor lepakoltunk, egyből az egyik kislány lábát a jurtunk előtt megtörölve, egy tálat hozott jól megpakolva sajttal, amit nem mertünk megkóstolni, látva és tapasztalva főzési körülményeiket. Aztán persze megpillantottam, ahogyan a jurta tetején ezeket a sajtokat szárítják...

Tehát, az étkezéssel mindvégig vigyáznunk kellett. Erről mindenki tudott mesélni, mert volt kint az ismerősének az ismerősének az unokatestvére. Szóval 1-1 liter 52°-os pálinkát vittünk itthonról az útra, hogy elkerüljük a legrosszabbat, amit szinte minden ilyen helyre utazó elkap, a hányást, hasmenést, és nem is sorolom a sokkal rosszabbakat. A legjobb tanács, hogy a Magyarországtól keletre utazók feltétlenül vigyenek magukkal valami erős alkoholt, mert ez minket is megvédi. Hihetetlen, de egyikünknek sem lett semmi baja. Én például nem ettem húst, de útitársaim napjában legalább kétszer is. Volt szerencsénk a kb. négy nemzeti eledelükhöz: birkahús tésztával/krumplival/rizzsel, birkahús tésztatubában, birkahús panírban és birkahúsos tésztás leves. Az evés előtti és utáni védekezés pedig a nekik természetes, higiénit mellőző főzés miatt szükséges.

De, hogy mit is csináltunk a végtelen Góbiiban? Elmentünk például több kolostorhoz, melyet a kommunista idők alatt lerom-

boltak, elűzve az ott élő több ezer buddhista papot, a lámákat. Voltunk a Keselyű szurdoknál, ahol a különleges mikroklíma miatt a patak fölött hatalmas jégtömbök képződnek, és még nyáron is a legalább 30°-os melegben ott fehérlenek.

Elmentünk a Bayan-Zag-hoz, az úgynevezett „Vörös Sziklákhöz”, mely a hatalmas ulánbátori dinoszaurusz-csontokat rejtette magában, és ami még csak részben feltárt. Ezen felbuzdulva leereszkedtünk a sziklákon, hátha felfedezünk valami dinótojást vagy éppen egy különleges szépségű kristályt, de ki gondolta volna, nem jártunk túl nagy sikerrel.

Voltunk Mongólia régi, híres fővárosában, Karakorumban, melyet még Dzsingisz kán alapított, ma már csak nagy puszták

És ami nagy élmény volt, a homokdűnék. Mert bár a Góbi sivatag, de csak nagyon kis részben áll homokdűnéből, ugyanis inkább kőszivatagról beszélhetünk. Mindenesetre elmentünk oda, ahol a dűnék találhatóak, a legnagyobbak! Igazán nagy élmény volt ott a hihetetlen zöld, a patak és a homok határán tevegeln. Összesen 14 km-t mentünk önállóan, magunk irányítva a tevéket, ami visszafelé volt érdekesebb, mivel akkor már gyülekeztek a nagy sötét felhők a nem is olyan távolban. Láttuk, hogy a szállásunk felé kisebb homokvihar van. Drukkoltunk, hogy ne legyen közvetlen találkozás, ez részben sikerült, mert a szélét elérjük, aztán a nagy széllal jött az eső is, és a felhőkön áttörő napsugarak... aztán a szívárvány. Mondhatom, így sokkal jobb volt a tevelés, volt benne egy kis plusz izgalom is.

Bármennyire is jól éreztük magunkat ott kint a végtelen csöndben, azért jó volt már visszatérni a fővárosba. Vagyis inkább a haza utat vártuk, de úgy, hogy egy hét után jöhessünk is vissza. Ezzel vége lett a túránknak. Elbúcsúztunk a vezetőinktől, Ogitól, akivel, lévén egykorú velünk, a végére elég jól összeszoktunk, és bár a túra folyamán nem egyszer keserves pillantásokat vetett ránk, hogy mindenhová fölmásunk, és neki követnie kell minket, azt hiszem, most már újra elvállalja velünk egy utat, mert Mongólia teli van még látnivalóval, és nem csak sivataggal, de hatalmas tavakkal, erdőkkel, jávorszarvasokkal, medvékkel.

Július 10-én indultunk haza, de egy napot még Moszkvában tölthettünk, ami egy más világ, de egy újabb úti cél is. 11-én érkezünk meg, ezzel fejezve be a 18 napos nagy kalandot. Leküzdve a sok nehézséget, kényelmetlenséget, reménykedve gondolok arra, hogy egyszer talán még visszamehettünk, mert felfedezni való még bőven akad!

Farkas Adél

Harmath József:

Óriás vagy

Havazott az éjjel,
S érzem, mindenkinek
Jobb a kedve.
Hatalmas fellegek
Betakarták a hegyeket,
És fent a kormos égen,
Mint egy magányos vándor,
A hold lassan lépeget.
Tündököl a tejút, elárasztja az eget,
De már ébred a hajnalcsillag,
A göncöl sápad és remeg.
Fagyos éj-,fehér dér,
És nőnek lassan a cseppnyi jéghegyek,
A hegyek nőnek, az élet fogy,
Nem telik száz év, hogy élvezzük
a sok emléket.
Barátaim, ablakhoz üljetek,
Dúdoljatok dalt és írjatok verset!
Egy pohár víznél többet ér
Ezer szavatok, mit nekem
És magatoknak adtok.
Keserű az év a szánkban,
De a szívem izzik veletek –
boldogságban.
Nézzünk hátra az évre,
dobj egy kendőt most az emlékre,
Itt az új év, tegyünk szert gazdagságra,
Egészségre és nemes hírnévre,
Kívánom, legyen erőtök a következő
évre.

www.harmathjosef.extra.hu
www.versiroverseny.hu

Pipafüst

Közéleti Civil Hírmondó

Kiadja:

Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság
Felelős kiadó: Kovács Béláné Pető Magdolna

Szerkesztőség:

5126 Jászfényszaru, Fürst Sándor u. 1.

Fax: (57) 422-527

E-mail: info@bedekovich.hu

Szerkesztőbizottság elnöke:

Dr. Palencsár Csaba

Készítette: az Új Berea Kft.

Tel.: 455-9080, fax: 455-9081

e-mail: ujberea.kft@chello.hu

Felelős vezető:

a Kft. ügyvezető igazgatója

ISSN 1789-6304

A lap megjelenését támogatja:

Szociális és
Munkaügyi
Minisztérium

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

Nemzeti Civil Alapprogram

Fotók: Farkas Adél

Tényleg volt Aranycsapat...

Ígéretemhez híven itt ülök Csuka Béla bácsi mellett, aki szinte egyidős a jászfényszaru labdarúgással, él-hal érte és csodálatos emlékei vannak a régmúlt időről, amit szívesen megoszt Olvasóinkkal is.

– **Mikor alakult a csapat?**

Már a Levente Bajnokságban, a II. világháború előtt is játszottak a Jászságban. 1940-ben fiatalként ekkor csatlakoztam én is a csapathoz. A front után a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség) „kebelén” játszottak, de volt egy kevésbé támogatott csapat is az MSZDP színeiben, de ők az akkori időkben csak két évig tudtak megmaradni. Ez a csapat, akiről most beszélünk, '48-49-ben kezdett el feljönni. A Szolnok megyei bajnokságban háromszor voltak bajnokok veretlenül. Fel kellett volna menniük az NB II-be – mert NB III

fiatalok az ifiből. Az is nagyon fontos volt, hogy a 60-as évekig nem lehetett cserélni, csak 11 játékost lehetett nevezni. Ha valaki megsérült, kevesebben folytatták a mérkőzést. Nem is múlt el úgy év, hogy ne történt volna több kéz- és lábtörés.

Azt is el kell mondjam, hogy mivel a megyeszékhelytől messze voltunk, és túl jók voltunk a megye számára, ezért minket mindig is szorított a megye, mindaddig, amíg az Aranycsapatból Kuti Gyuri a megyeházára nem került.

– **Talán nem ez a legfontosabb kérdés, de érdemes volna arról is írni, hogyan jártak meccsekre?**

Volt olyan, hogy muraközi húzta stráfkocsival mentünk Jászapátiba, kilenckor indultunk és háromra a meccsre értünk. Emlékszem, győztünk, szakadó esőben jöttünk

akkor még nem volt –, így a Pest megyei bajnokságba mentek át, ahol a szövetség két évig hagyta őket játszani, de ez alatt az idő alatt ott is bajnokok voltak.

Közbevetőleg Lacikám, tudod-e, hogy hányadik helyen van a mostani focipálya?

– **Nem tudom.**

A hetedik. Az első a mostani piactérrel szemben, a lóvásártér helyén volt. Itt háromhavonta keddenként lóvásárt tartottak, vasárnaponként pedig mérkőzések, amire nagyon sokan voltak kíváncsiak. A második '45 után, amikor az állam kisajátította ezek a házhelyeket, kivitték a Zagyva-hídon túlra. A harmadik-negyedik a mostani felső pálya helyén, de keresztben helyezkedett el, aminek a lakók nem nagyon örültek, mivel gyakran berepült hozzájuk a labda, ezért a pályát 90°-kal elfordították. Ez a pálya olyan kemény volt, mint a beton.

Az ötödik: '51-52-ben a régi vásártér helyére került a pálya, itt volt több mint 20 évig. A hatodik: 1972-ben behozták a mostani helyére, ez a TSZ-nek akkoriban 206 ezer forintjába került. Két évvel később újra lett felső pálya, igen sok társadalmi munkával. A hetedik pedig ez az új, felújított pálya, ami tulajdonképpen a régi helyén van.

– **Tetszett említeni, hogy sokan jártak a meccsekre. Ez mennyi embert jelentett?**

Ezrek voltak kint a meccseken. Az itthoni mérkőzések valóságos ünnepnek számítottak. 1-2 forint volt a belépő, így annyi bevétele volt a sportegyesületnek, hogy a pénzt kiadta százalékra, hogy egy kis hasznot hajtsen. Emlékszem, hogy a legnagyobb rivális Jászapáti volt, akinek egy Korom nevezetű, volt NB I-es játékos volt az edzője. Életre-halálra szóltak a mérkőzések.

– **Zsámboki Laci bácsi sokkal több játékosról tesz említést versében, mint amennyi igazolás volt. Hogy tudott ennyi játékosal veretlen maradni ez a csapat?**

Úgy mond három-négy generáció is volt, mert háromévente jöttek fel a tehetséges

haza boldogan és kimerülve, de az is igaz, hogy sok helyen megálltunk. Volt olyan is, hogy tizenketten hat kerékpárral indultunk el Ecsédre vagy Hortra. Félúton cseréltünk, mert a váz nagyon nyomta az ott ülők fenekét. Karcag mellé, Bucsára nyitott fakarrusszal mentünk. Ezt a buszt az ecsédi bányászjáratnál használták, onnan kaptuk kölcsön. A TSZ megalakulásáig így utaztunk.

– **Ki volt a csapat edzője?**

Szűcs Pista bácsi volt. Ő intező és minden volt a csapat körül, de ezeknek a fiúknak igazából nem is kellett edző. A heti két edzésre is alig jártak, mert mellett e mindenki dolgozott. Az edzésen legalább egy órát viktóriáztak (félpályás játék), mindenki az eredeti posztján szerepelt, majd cseréltek. Ezt a fajta edzést a mostani nagyon technikás világban is hiányolom, mert a fiúk nagyon komolyan vették, játékos a játékos ellen csapott össze, sokat lehetett belőle tanulni.

– **Mai szóval mondva a szponzoráció, támogatás hogyan alakult? Milyen jutást kaptak a játékosok?**

Nem kellett nekik, mert mindenki imádozott focizni. Ettől függetlenül eszembe jut néhány név: Varga József asztalos, Jáger János kocsmáros, V. Nagy Sanyi (Veres) kocsmáros, vagy Bakó Imre, aki parasztember volt. Ők támogatták a csapatot. Ha szükségük volt a játékosoknak, akkor lisztet, tojást, húst kaptak, de inkább a Pestről lejáróknak jutott mindez. A csapatot viszont minden meccs után, főleg mivel rengeteg győzelmet arattak, fejedelmi módon megvendégelték.

A győzelemről úgy értesültek a Fényszaruiak, hogy volt egy futárjuk, a Czeglédi (Muki) Palya. Neki volt versenybiciklijé, és a meccs vége előtt 5-10 perccel hazaindult, így mindenki tudta az eredményt, mire a csapat hazaért.

– **Kik voltak azok a pestiek, akiket tetszett említeni?**

Akikre biztosan emlékszem: Rikus, ő kapus volt és drogériája volt Fényszarun. Aztán a Szekeres Tibi, Dobák Dezső, aki helyi volt, de mivel Pestre került, onnan kellett hazacsábítani focizni. Valamint a Rozmár.

– **A csapat nevééről, színéről tetszik-e tudni mondani valamit? Úgy tudom, ez is változott az idők során.**

A színe az biztos, mert akkoriban a sárga-fehér volt Fényszaru színe. A csapat neve hasonló volt, mint most: Úgy emlékszem JSE, ami a Jászfényszaru Sportegyesület rövidítése.

Béla bácsi, köszönetet folytathatnánk, és egészen napjainkig eljutnánk a sportegyesület történetének felidézésében.

Matécsa László Csaba

Szabó Éva:

Hét csoda

Tudod, mi volt a hét csoda? egy újszülött kis homloka, egy falevélen az az ér, amely a gyökerekig ér, egy szó, mely idejében jött, egy darab ég a csönd fölött, egy kéz, amely utánad nyúlt, mikor csillagod földre hullt, télen egy jó meleg szoba, s ha szépen érkezel... Oda.

Levél Palócné Sipőcz Krisztinának...

Tisztelt Sipőcz Krisztina!

Mint a Pipafüst rendszeres olvasója, magam is érdeklődéssel olvastam levelét, melyben a Ságvári utca dugába döntött átnevezéséről írt, még tavasszal. Nagyon érdekes, de leginkább elgondolkodtató írás. Többek között azt írja Ön, hogy büszke magyar és ők is magyarok, a magyar történelem alakjai. Mármost Ságvári Endre, Fürst Sándor, Sallai Imre és a többiek. S hősök voltak Ön szerint. Szerintem ők a sokak számára szép emlékü (és hasznot hajtó) kommunizmus szálláscsinálói voltak.

Tisztelt Asszonyom! Önnek jobban kellene ismernie a magyarországi kommunizmus viselt dolgait. Egyébiránt valóban a magyar történelem alakjai. De vajon Marx Károly is az volt? Vagy a Rosenberg házaspár is a magyar történelem lapjait aranyozta be? Végig böngésztem Jászberény utcajegyzékét. Egyetlen egy vitatható utcanevet találtam: Zója utca. Ki volt ő? Van Kádár utca, de nem Jánosról neveztek el, hanem a mesterségről. Van viszont Szent Ferenc, Szent Imre Herceg, Szent István Király, Szent László, Szent Pál utca.

És van Bedekovich Lőrinc utca is!

Mély tisztelettel: Marsi Péter Pál

Praznovszky Mihály: Hogyan lett Szklabonyából Mikszáthfalva

(részlet)

Hogyan lett Szklabonyából Mikszáthfalva? A sokak által fontos kortársi – ma már történeti – forrásnak számító, Borovszky Samu szerkesztette Nógrád megye kötetben, amely 1911-ben jelent meg, nem találjuk Szklabonyát. Legalábbis ezen a néven. A községi felsorolásban Mikszáthfalva címszó alatt bukkan elő, zárójelben a megjegyzéssel: azelőtt Szklabonya majd Kürtabony...

Mikszáthfalvává változni nem volt könnyű. Az említett Borovszky-féle kötetben olvasható a faluról, hogy: „házainak száma 179, lakosaié 814, akik túlnyomóan tótajkúak és római katolikusak.” Majd egy újabb sor a névváltoztatás magyarázatául szolgál, nem csekély elírással: „Itt született 1849. január 16-án Mikszáth Kálmán a jeles író. A helység nevét nagynevű szülöttjének 40 éves írói jubileuma alkalmával a község kérelmére a belügyminiszter Mikszáthfalvára változtatta.”

Maradt tehát Szklabonya nevének megváltoztatása, amely egyúttal Nógrád megye hivatalos Mikszáth-ünnepi programjának része lett. Magát a programot 1909. október 16-án a Balassagyarmaton tartott megyegyűlésen fogadta el a megyei törvényhatóság.

Végül is a javaslatból elfogadott terv lett. Mikszáth is tudott róla és valóban nagyon örült neki. Még a határozat elfogadása előtt 1909. szeptember 9-én ezt írta levelében Rudnaynének:

„Olvastam a Mikszáthfalvára vonatkozó ötletet s tagadhatatlanul nagy megtisztetésnek tartom... ..tényleg semmi sem okozna nekem olyan örömet, mint éppen az, hogy a hely, ahol szüleim porladnak, az ő fiúk nevét viseli időtlen időkig. De ezt csak bizalmasan vallom be, mert még kívánni se szeretnék olyat, ami esetleg elkeseredést szülhetne s amit nem szívesen adnak...”

A szklabonyai történet az irodalmi kultusz magyar történetében a legszebb és teljesen egyedül álló fejezet. Nem volt még egy magyar falu, amely író-születte nevét választotta volna magának. Pedig úgy tűnik, nem is volt valami nagylelkű gesztus ez a szklabonyaiaktól. Csak szerény viszonzás a halhatatlanságért, az irodalmi örökérvényességért. Hiszen már a fiatal, a pályakezdő, a sikerért annyit dolgozó Mikszáth szülőfalujának ajánlotta egyik első könyvét s rajta keresztül majdani teljes életművét. Így ír az 1878-ban megjelent Az igazi humoristák ajánlásában: „Ezen könyvemet ajánlom az én szelíd csendes falumnak. Nem azért ajánlom pedig könyvemet az én csendes szülőfalumnak, hogy ott valaki megvegye s még tetejébe el is olvassa. Ha a nótárius úr sorba venné ujjain azokat, akik a betűhöz értenek, bizvást zsebre tehetné az egyik kezét. Nem vesznek meg ott egyéb könyvet, csak kalendáriumot, azt is a százszentendőt, még azon fölül, hogy az unokák unokáinak is mutatni fogja az időjárást, egyszerűs mind összeköttetésben tartja őket az égi hatalmasságokkal is, mivel a százéves naptárnak imádságos könyv az egyik fele.

Hanem azért ajánlom fel nekik ezt a könyvet, mert tőlük tanultam, ami benne van. Ha van benne valami érdemes, az az övék.”

Ártó ételek – táplálékallergiák gyermekkorban

A táplálékallergia olyan betegség, amikor a szervezet immunrendszere a táplálékban található ártalmatlan anyagokat idegenként ismeri fel, és túlérzékeny reakcióval válaszol rájuk. Gyermekkorban a táplálékallergiák könnyebben kialakulnak, mint felnőttkorban, mivel a csecsemők és kisgyermek emésztőrendszere még éretlen, így nem tudja tökéletesen lebontani a táplálékot.

A kiváltó élelmiszerek is jellegzetesek: elsősorban a fehérjék (tej, tojás) és a gabonafélék okoznak allergiát gyermekkorban. A tüneteket, az allergiát okozó étel elfogyasztása váltja ki, de nemcsak a gyomor-bélrendszert, hanem a bőrt vagy a légzőrendszert is érinthetik. Leggyakoribb tünetei a hasi fájdalom, hányás, hasmenés, étvágytalanság, székrekedés.

A bőrtünetek közül a csalánkiütés és a bőrvizketés a legjellegzetesebb, míg a légutakban gyulladást (hurutot), szénanáthát vagy asztmát is okozhat az ételallergia.

A táplálékallergiás gyermekek hajlamosak arra, hogy nagyobb vagy felnőtt korukban légúti allergiásak legyenek.

Diagnózisának legegyszerűbb módja, hogy a gyanúba kevert ételt kivonjuk a gyermek étrendjéből, és megfigyeljük, hogy elmúlnak-e a tünetek. Erre nagyjából két hétre lesz szükség, mivel ennyi idő alatt regenerálódik a bőr, avagy a légutak. A tünetek elmúlása után – orvosi felügyelet mellett – fokozatosan újra adni kezdjük a gyermeknek az adott ételt, és figyeljük, hogy újra jelentkeznek-e a tünetek. Bonyolultabb esetekben, ha több ételféle is gyanús, vagy nem tudjuk egyszerűen megállapítani, hogy mivel lehet probléma, bőrtesztet vagy vérvizsgálatot is végezhet az orvosunk.

A táplálékallergia kezelése az allergiát okozó élelmiszer teljes kiiktatása az étrendből. A diétát hosszabb ideig, minimum 9-12 hónapig kell betartani, hogy a sejtek megfedkezzenek az allergénről, és ne alakuljon ki újabb allergiás reakció. Ennyi idő után érdemes megkísérlni a táplálék ismételt adását, hiszen minden remény megvan arra, hogy a gyermek kinötte az allergiát. Tejallergia esetében, a gyermekek 90%-a 4 éves korára már nem allergiás, a tojásallergia azonban akár 6 éves korig is eltarthat.

A diéta összeállításában és betartásában, ill. a diétahibák kiküszöbölésében a diagnózist felállító szakorvos, a gyermekorvos, a védőnő és dietetikus lehet segítségünkre.

Az allergia kialakulásának megelőzésére, az Egészségügyi Világszervezet (WHO), olyan ajánlásokat fogalmazott meg, amelyek betartásával még a fokozott kockázatú (allergiás családba születő) kisgyermeknek is van esélyük az allergia elkerülésére, vagy pedig később és enyhébb formában fog jelentkezni náluk a betegség.

Ezek az ajánlások a következők:

Csecsemő táplálkozása

- Kizárólagos anyatejes táplálás 6 hónapos korig.
- Anyatej hiányában hipoallergén tápszer használata (veszélyeztetett csecsemőknél).
- Szilárd ételek bevezetése csak 6 hónapos kor után, fokozatosan történjen.
- Az erősen allergén táplálékokat (tehéntej, tojás, hal, dió, csokoládé), csak egyéves kor után, a földimogyorót csak 3 éves kor után adjuk.

Szojtató anya étrendje

- Az erősen allergén ételek (tej, tojás, tengeri hal) mennyiségét korlátozzuk: napi 2 dl tej, heti 3 tojás, heti egyszeri halétel.

- Ha a csecsemő allergiás tüneteket mutat (bőrtünetek, hasfájás, görcsök), akkor ezeket az ételeket teljesen hagyjuk el. Figyeljünk ebben az esetben a szoptató anya számára a vitaminok és kalcium pótlására.
- A szoptató anya ne dohányozzon, és kerülje a passzív dohányzást is.
- Ne fogyasszon alkoholt, drogot.

Az étrend megelőzés sikerét a környezet allergénmentesítése is elősegíti – magas kockázatú családoknál erre különösképpen figyeljünk:

- Portalanítsunk nedves porszívóval, porronggyal, textíliákat, függönyöket mossuk hetente.
- Ne legyen szőnyegpadló vagy bolyhos, hosszúszáll szőnyeg a lakásban.
- A plüssjátékokat rendszeresen tisztítsuk ki, vagy ne használjunk ilyeneket.
- Háziállat ne legyen a gyermek környezetben.

Kocsiné Péterfy Hajnal
szakgyógyászati cikke nyomán
(www.babafalva.hu)

Konyha

Itt a Farsang, készülhet a fánk!

Több éve már, hogy Jászfényszaru is megcsodálhatjuk a Makai család látványepítését. Az általuk készített kürtös kalács ínycsiklandozó illata, íze elmaradhatatlan kísérője a hagyományörző rendezvényeknek. Az utóbbi programokon új szolgáltatással is bővült a családi vállalkozás: „uniós oltalom alatt álló” receptet és díszdobozba csomagolt sütőkészletet vásárolhattunk, illetve értesültünk arról is, hogy bemutató foglalkozásokat is vállalnak iskolákban, rendezvényeken.

Makai Tündével a család idősebbik lányával beszélgetve megtudtuk: „Szívügyünk a kürtöskalács, engedje meg, hogy megosszam Önökkel a Kürcsi őskalács történetét. Vállalkozásunk több mint 15 évvel ezelőtt jött létre. Történetünk akkor kezdődött, amikor édesanyám 1977-ben férjhez ment, és Kézdivásárhelyről Csömörre került. A húgom születésével itthoni munkát szeretett volna, sokáig érlelődött benne a gondolat, amelyet meg is valósított; kürtöskalács-sütésbe kezdett.

Sok gyakorlás és kitarás során jutottunk el idáig, na de ne szaladjunk ennyire előre! Tehát adott volt az ötlet, egy ügyes székely feleség és egy ezermester férj. Elkészült az első faszenes sütőgépünk. Akkoriban még csak hagyományos nagy méretű kürtöskalácsot árusítottak, amit általában félbevágtak, az ízvilágát is szerény volt. Mára már az ízvilága is gazdagabb lett, illetve elkészültek a látványkemencéink is.

Mivel kezdetektől törekedtünk az egyediségre mind ízvilágban, mind látványban

fontos lett, hogy megfelelő nevet adjunk a terméknek, így vált ismertté a Kászoni kürtöskalács. (Kászoni édesanyám leánykori neve, ezzel a névvel állítottunk emléket a nagyapámnak, aki nagyon fiatalon hunyt el; és utaltunk a termék eredetére, Székelyföldre). Így jártuk az országot, aztán a világot. Az évek folyamán Európa sok szegletébe elvittük a magyar gasztronómia jó hírét ezzel az egyszerű termékkel. A nevet sohasem fordítottuk le, így legalább egy új szóval gyarapodott szomszédjaink magyar tudása. Több alkalommal előfordult, hogy más is használta a Kászoni kürtöskalács nevet, külföldi kiállítások alkalmával pedig helyiségeként fordították.

2004-ben a vállalkozás megérett egy újabb változásra. Védjegyeztettük a kürtöskalácsunkat Kürcsi őskalács néven. A Kürcsi szójáték is, az őskalács pedig az ősök iránti tisztelet, hiszen az ötlet az ő dicőségük, mi csak egy más formában továbbadjuk a világnak. A Kürcsi védjegy biztos garancia az állandó minőségre. Termékünkhöz csak természetes alapanyagokat használunk fel. Mindig frissen, a helyszínen készítjük.

Sokan kérdezik, miért üres a kürtöskalács. A látvány és íz magáért beszél, a mi Kürcsünk nem üres, töltve van a szeretettel, amellyel Önöknek készítjük.”

További információk:

Kürcsi Kft.

www.kurcsi.hu

Tel.: 06-30-821-3433

Itt a farsang, amely vízkeresztől (január 6.), a húsvétot megelőző negyven napos nagyböjt kezdetéig, hamvazó szerdáiig tart. A Makai család meleg szívvel ajánlja receptjét!

Kürcsi fánk receptje

Szükséges anyagok:

- 50 dkg liszt
- 2,5 dl tej
- 4 tojás sárgája
- 1 kávéskanál só
- 5 dkg olvasztott vaj vagy 0,5 dl napraforgóolaj
- 2,5 dkg élesztő
- ízesítő:
- 2 db citrom héját lereszeljük,
- 10 dkg cukorral összekeverjük,
- bourbon vaníliás cukorral vagy vaníliarudat kristálycukorban állni hagyunk

Technológiai leírás:

Tészta bedagasztása: A lisztet kimérjük, leszítaljuk. Hozzáadjuk a tojásokat, sőt, vajat, ízesítőt. A tejben kevés cukorral felfuttatjuk az élesztőt (fontos, hogy friss élesztőt használjunk). Ezt hozzáadjuk, addig gyúrjuk, míg teljesen összeáll. A bedagasztott tésztát 20 percig kelni hagyjuk.

Majd gombócot formázunk (könnyíti az egyenletes nyújtást). Amíg a tészta pihen, odatesszük melegedni az olajat (abban az esetben, ha nem fritőzt használunk), mivel nem minden háztartásban van hőfokmérő, tésztapróbát csinálunk: egy kis darabka tésztát bedobunk a melegedő olajba, ha sercegni kezd és feljön az olaj tetejére, akkor az olaj hőmérséklete megfelelő. Ebben az esetben nekiláthatunk a munkának: a sütőfát a feltekert tésztával az olajba tesszük. Amikor megfelelő a hőmérséklet (180 °C) a fánk megfordul a lábában. De vigyáznunk kell, ha már az egyik oldal megsült, meg kell fordítanunk, hogy egyenletesen süljön át.

Egyszerre – a lábost méretétől függően – 4-5 db fánk sül, amikor ezek szépen megkelnek, és sülni kezdenek kitöltik a lábost, megtartják egymást.

A tésztát kb 0,5 cm vastagságúra, körförmőre nyújtjuk. Kés vagy kézi vágó segítségével csigavonalban vágjuk fel, ha valaki ezt a technikát nehézkesnek találja, a kinyújtott tésztából egyes csíkokat vág, ezeket, ha szükséges kisebb darabokra, ha maradékok vannak, összesodorva újabb hosszú csíkot kapunk. Figyelni kell, hogy az összedort rész egyenlő vastagságú legyen és az összedolgozott csíkok végei a tészta belső oldalára kerüljenek, mert egyébként a tészta szétbomolhat.

Az így kapott tészta csíkot megsodorjuk, az elejét úgy tekerjük rá, hogy kissé fedje a legelső csíkot, majd szoroson egymás mellé tekerjük, a végét lecsípjük és visszahajlítjuk az utolsó sor alá, majd összedolgozzuk. Fontos, hogy a sütőfa elején és a végén hagyjunk egy kis helyet a tésztának, mert az olajban még kelni fog és előfordulhat, hogy lekel a sütőfáról.

A feltekert tésztát a sütőfával együtt forró olajban aranybarnára sütjük. A megsült fánkot kivesszük az olajból és papírszalvétára/töröltre tesszük, hogy a felesleges olajat felszívja. még forrón, laza mozdulattal letoljuk a sütőfáról. A fánkokat kissé kihűlt állapotban porcukorba forgatjuk – amibe tehetünk fahéjat, kakaót.

Kovács Béláné Pető Magdolna

Könyvtári napok – remek művek

Hat napon át várta gazdag programsorozattal a kultúra barátait a József Attila Könyvtár Dunaujvárosban is. Az intézmény is bekapcsolódott az „Összefogás a könyvtárakért!” jelszóval rendezett országos Könyvtári Napok programsorozatba.

És milyen nagyon szép a vége! Valóságos „tömegméreteket” öltött az intézmény által meghirdett, tizennégy-tizenkilenc éves szerzőknek kiírt irodalmi alkotópályázat. Néhány alapadat: a honlapunk hasábjain is megjelent kiírásra 62 alkotó nevezett összesen 102 művel (!), s éppen az internetes „jelenlét” erejét igazolja, hogy az ország minden részéből – összesen közel negyven településről! – küldtek alkotásokat. Azt, hogy a pályázat „túlnőtt” a városon, ékesen bizonyítja, hogy Dunaujvárosból és a von-

záskörzetből „csak” mintegy húsz mű érkezett. A Kálnay Adél József Attila-díjas író, pedagógus, Pálincás István költő, újságíró és Szmodics László pedagógus alkotta zsűri a helyezettek mellett több dicséretet is „kiosztott”. Íme, az eredmények:

A költői verseny első helyezettje Koczka Flóra lett, a Jászfényszaru élő ifjú alkotó az Álmatlan című verssel vívta ki a győzelmet.

A díjazott alkotásokat – naná! – a könyvtár honlapján olvashatják az irodalom ifjú barátai, emellett a legjobbak a tervek szerint megjelennek a TÉR című irodalmi, művészeti folyóiratban is.

Gratulálunk Flóra!

Dunaujváros Online Hírek